

מסורת הש"ס

(א) וְלִקְמֹן כַּד. כג. כה. כו. סו. סוטה כז. (ב) שבת קד: לקמן נד: (מסכ' סופרים פ"ה ה"ג.) א. לקמן ע"ג. (ד) ופי' ספה של זמר אלוהה אס רקס באלוהה גט אשה או גט חירות אינו גט. ערוך ערך כפה. (ה) [פירוש מביאין הולין ולובעין אומן ומצירין צהן כתב כמו שעושין השמעאלים במתחללות סובין אומיות ונקראות. ערוך.] ו [שבת קגל:.] א. [קדושין נח:.] ח. [פסחים לל:.] ו [נו"ט מוס' פסחים לג: ד"ה ואין מוס' מנחות ט. ד"ה מי צעין מוס' צ"מ מז. ד"ה קט"ה].

תורה אור השלם

- כי יקח איש אשה ובגלה וקחה אם לא תמצא חן בעיניו כי קמצא בה ערות דבר וכתב לה ספר בריתו ונתן בידה ושלחה מביתו:

דברים כד א

- עני וחקתו ית ויהי לי לישועה ואל תי ואנחנו אלהי אבי וארנקמנה: שמות טו ב

גליון הש"ס

גמ' אילימא משום דרתי' וכתב. עי' לקמן דף כב ע"כ מד"ה והא לאו: תוס' ד"ה וירמא רבי וכן גבי תרומה. עין שנת דף סה ע"כ מו"ה תתן לו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' התם אלא דנעניא דא חלי:

הגהות הגר"א

[א] גמ' הא צעין שמו ושמה וליכא ש" כג"ל:

מוסף תוספות

א. דרב פפא. מוס' שריון יג. ד"ה אגל ב. אם יכתוב שום אדם לשמה שלא בשרותו. ש. ג. דאמר כל המענה המטבע שטבעו הכתים בניטין הולד ממזר. מוס' ה"א"ש. ד. דאלת"ה אדנתי פסולין בשניה ליתנינהו בלא כתיבה כול וכ"ש היבא דשניה. ח"ב. ה"א"ש. ה. דשינה שמו דקנתי במתני' דהורקן. מוס' ה"א"ש. ו. כעין ששינוי בהשולח, בראשונה היה משנה שמו ושמה, דאניו ר"ל שינוי גמור אלא כגון שיש לו שני שמות אחד בהיורה ואחד בגליל. מוס' ה"א"ש. I. ש"מ דהלכתא ח"ב. מוס' ה"א"ש. II. משום דמשמע דרבים פליגי עלי' ולא הוי ניחא להו בלאי משום דקים להו דכן הלכה. מוס' ה"א"ש. III. כי אמרה משמיה דרבי קלסוה כלומר דרבה אמר דרבי אמרה ורבה פליגי עליה דאין הלכה כרבי מחבריו, וכשאמרה משמיה דרבים לא קלסוה משום שאין הלכה כן. מוס' ה"א"ש. I. ואמרי מ"ם וסמ"ך של לוחות בנס היו עומדין. מוס' ה"א"ש.

כריסות דאית צה. שכתובה צה פרשת וכתב לה ספר כרימות: לה

לשמה: יסב וזוא לספרא. לכתוב אותה פרשה לשם גירושיה: הא **צעין שינה שמו ושמה**. דמתן לקמן (דף עב.) דפסול אלמא צריך לכתוב שמו ושמה. ואית דלא גרסי שינה ומאן דגרסי ליה משום מתני' דלקמן

ואגב גררר גרים ליה: **מאי קמ"ל**. כל הני פשיטא לן דפרשה שכתורה אינה גט: **עליו קולומם**. על כל אות ואות: **ונסכוין לכתוב יסודה**. שהיה טועה וסבור שהוא צריך לכתוב יסודה: **וטעה ולא הטיל צו דלת**. הרי השם כתוב אלא שהוא שלל לשמו: **ואנוהו**. התנאה לפניו צמנוט^[1]: **איחי כפצה ליה**. נותנת שכר הסופר כדאמרינן בגמרא דגט פשוט (צ"צ דף קסח.) משום תקנת עגונות: **אקנויין אקנו ליה רצנן**. ההוא וזוא מדידה והוי כמאן דהיצ ליה איחזי דהפקר צ"ד הפקר: **ונסן**. צר מתינה שיהא שזה פרוטה: **העלה של זית**. שאינו שזה כלום: **דחזי לאיצטרופי**. עס עלין הרצה לשכר עליהן או למאכל צהמה ואע"ג דלא שזה פרוטה. אכל איסורי הנאה לא: **ולא קלסוה**. משום דאמר לה משמא דיחידלה: **דרשה**. וימנא אחריתי משמיה דרביס כי היכי דליקבלוה מיניה: **אלמא**. מדטרט כולי האי דליקבלוה אלמא הלכתא כוותיה: **חקק**. צטצלא צסקין: **עבד שילא**. לחירות: **צכצב שחקק על גבי עבולא**. דף. ופייעק. כעין אומן של סוחרים שחוקקים עליהן צעט: **ולא צכצב שעל גבי יופה**. כעין כוצע של זמר ונותנות הנשים תחת קניף קיסוריהן כדאמר^[2] צהמה שיהא יואלה (שבת דף עז טז): **אנדוכפרי**. תכשיט ורוקמין עליו צורות צמחט כעין צרושדי"ר צלע"ו ואס רקמו עליהן אומיות הגט אינו כתב לפי שאינו כתוב וקצוץ אלא מוטל על הצגד וצ' ראשו צמחצין: **הא דחק סוכות**. של אומיות וצדידים והאומיות צולטות אינו כתב לפי שלא צייר את האומיות אלא חקק צציצומיהם והעץ נשאר כמו שהיה צדפוס האומיות מחליו: **הא דחק ירכוסיין**. של אומיות דהיינו הן ממש שישקע הכתב וז' היא כתיבה: **לא היה כפצו**. של צץ שוקע אלא צולט כלורות של דיגרי וצב: **והא דיגרי וצב סוכות הוא**. דקא סלקא דעמיה כשהוא מכה צקורנס חותם המטבע על הדיגרי מוכות וסציצות צורת החותם שהיא שוקעת והס מלאים דוחקין את מוכו וסציצות צורת הדיגרי וכנגד שקיעת רושם החותם אין הדיגרי של וצב נדחק ומחלילה הצורה עומדת צמקומה וגצי צץ כתיב (שמות לט) מככתב פתוחי חותם אלמא כתיבה היא: **ואילו הכא ירכוים**. שהיה הצץ דק כעין טס וצר האומיות מעצר האחד דוחק ירכומיהן והן צולטות מעצר השני כמו שמצייירם כסף וצב העשוי ליקצע צכלי עץ ששומים צהס יין: **רושמא**. חותם המטבע שקורין קויינ"ץ: **מיחרץ חריץ**. התוכות והסציצות של צורתו שהיא שוקעת חורצין דוחקין מוכות וסציצות של צורת הדיגרי עד שעומדת צורת הדיגרי צולטת כמו שהיתה ונפקא מינה שאס חקק את הגט צחוטם וכתבו על גצי טס לא הוי כתב דמוכות הוא: **או כנופי מניף**. צורת החותם שהיא שוקעת כשמוכותיה דוחקים את מוכות של דיגרי וכנסם הוצב קלת צדוחק בתוך שקיעת הצורה ונמתח מתוך דוחקו וכנסם לתוך הצורה ולאו ממילא הן אלא ע"י מכת הקורנס הצורה עצמה נמתחת לתוך הרושם והרי כתבה צדים:

הא

לא יתכן לפרש כן דקאמר נפק רצי חי"א דרשה משמיה דרצי וקלסוה משמיה דרצים כי אמר קלסוה כי אמר משמיה דרצי¹ ולפיכך נמי לא קלסוה כי אמר משמיה דיחיד מעיקרא² ולקמן איפכא³:

למימרא דחקיקה דאז בתיבה היא. הוה מזי לאקשו"י מלוחות דכתיב צבו כתיבה צכמה קראי והיה כתצס חקוק דככתיב

(שמות לג) חרות על הלוחות⁴ אלא דימא ליה למיפרך מגט אגט:

המביא גמ פרק שני גיטין

ב.

אי משום כריתות דאית בה הא בעינן וכתב לה לשמה וליכא. תימה דלענין מגילת סוטה משמע צפ"ק דעירוצין (דף יג.) דמוחקין לה מן המורה אפי' למאן דצעי כתיבה לשמה דקאמר רב פפא דלמ"ד אין מגילתה כשרה להשקות צה סוטה אחרת מורה דסתמא כתיבה ה"ע דמוחקין וי"ל דרב יוסף דשמעתין לא סבר לה כוותיה^א אי"נ סבר כאידך מנא דסבר אין מוחקין לה מן המורה וכמתני' דצ"י כל הגט (לקמן דף כו.) דמתן הכותב טופסי גיטין צריך שניח מקום האיש כו' ודייק מהתם ברש מס' זבחים (דף צ:.) דסתמא פסול וכ"ש ספר מורה דלא איכתוב לשם גירושין כלל ועוד נראה דאפי' מאן דמכשיר צמגילת סוטה למחוק מן המורה אע"ג דצעי לשמה מודה לענין גט דפסול דצעירוצין צפ"ק (דף יג.) משמע דכולהו מנחי מודו צהנך דפרק כל הגט דחשיצי שלא לשמה מדפרין התס ולית ליה לרב אחא צר יאשיה כתב לגרש את אשתו ונמלך כו' וצמגילת סוטה סתמא כשר משום דסתמא שאין הכהן שעליו לכתוב מקפיד^ב ומסתמא ניחא ליה אצל גצי גט צעל סתמא לא ניחא ליה אע"ג דפרין ממתני' דגט ארצי אחא צר יאשיה דאיירי צמגילת סוטה לענין שלא לשמה לא משמע ליה לחלק: **הא בעינן שמו ושמיה**. אע"ג דמתני' דפרק הוורק (לקמן דף עב.) דשינה שמו ושמה מוקמין לה דהאי הולד ממזר כרצי מאיר^ג משמע דלרבנן לא הוי צשינה שמו אלא פסולא דרבנן ומדנקט שינה ולא נקט לא כתבו כלל משמע דצלא כתבו כלל כשר אפי' מדרבנן^ד הא לימא דעל כרחק לא כתבו כלל לר"מ פסול מה"ט דהא צעינן שיהא מוכיח מתוכו שהוא מגרש את אשתו וצלא כתבו כלל אין מוכיח אלא אומר רי"ל^ה דלא מיייר צשינה שמו ממש דא"כ הוה ליה למינקט לא כתבו כלל דפסול לרצי מאיר דמתני' ר' מאיר כדאמר^ו התס דהוי רבוצא טפי אלא שינה שמו היינו^ז שכתב שם דגליל ציהודה והסתא קאמר הכא שפיר הא צעינן שמו ושמה וליכא **דילמא** נתינת גט הוא. וכן שלף איש נעלו ונתן לרעהו (רוט ד) לא צעינן שזה פרוטה אע"ג דכתיב ונתן * וכן גצי תרומה ו^ח חטה אחת פוטרת את הכרי אע"ג דכתיב (דברים יח) תתן לו וצמתנות דס חטאת וצמתנות צהונות אין צו

שיעור והא דאמר אצא שאול צפ' כל שעה (פסחים דף לג:.) דזר שאכל תרומה לא מיחייב צפחות משום פרוטה משום דכתיב (ויקרא כב) ונתן לכהן וגו' ואין נמינה צפחות משום פרוטה היינו משום דתשלומי תרומה ילפינן מתשלומי מעילה דתרווייהו תשלומי קדש מיקרו וגמרי צחט חט מהדדי ולמאן דצעי צכריתות (דף ו:) ואשר יתן ממנו על זר שתהא נמינה צכית היינו משום דסיכה היא ואפקה צלשון נמינה לאפוקי ממשמעות דסיכה קאמי דמשמע כל שהוא וצריך נמינה חשוצה כמו ונתן לכהן את הקדש (ויקרא כב) דהוי צכית^ט לרבנן דצבא שאול וכן לא יתן עליה לצונה דצפרק כל המנחות (דף ס.) מצריך כזית היינו משום דשני מלשון שימה דאתחיל צה לא יסיח עליה שמן או משום דומיא דהקטרט לצונה צחון דהויא נמי הקטרט איסור דהוי צכיות^י: **משמיה** דרבים וקצוהו **אלמא היצברא** בוויתיה. פי' צבונטרס מדטרט עלה דלקלסוה וצפ' מי שחחו (לקמן דף עו.)

הא

הכא דייק מדקלסוה כי אמר משמיה דרצי¹ ולפיכך נמי לא קלסוה כי אמר משמיה דיחיד מעיקרא² ולקמן איפכא³:

למימרא דחקיקה דאז בתיבה היא. הוה מזי לאקשו"י מלוחות דכתיב צבו כתיבה צכמה קראי והיה כתצס חקוק דככתיב

התקצלי

עין משפט ונר מצוה

מח א מיי פ"א מהלכות גירושין הל' ג ופ"ג סס הלכה א סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלא סעיף א:
מב ב מיי פ"ג מהל' גירושין הלכה ד סמג שס טוש"ע שס סעיף ה:

ג א מיי פ"א מהל' תפילין הלכה טו סמג לאין ג טוש"ע י"ד סי' רשו סעיף ב:

גא ד מיי פ"ד מהל' גירושין הלכה ב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קב סעיף א:

גב ה ו מיי שס הל' ו סמג שס טוש"ע

אה"ע סי' קכא סעי' ד:
גג ז מיי פ"ט מהלג' כלל המקדש הלכה צ סמג עשין קעג:

גד ח מיי פ"ד מהל' גירושין הל' ו סמג עשין נ טוש"ע סס:

לעזי רש"י

ברושדי"ר. רקמה.

קרינ"ץ. מטבעה.

מוסף רש"י

וטעה ולא הטיל בו דלת. ומנאל שס כתוב צכרס אצל שלל לשמו הוא (לקמן טז.) ומנאל שס נכתב צמקומו אצל לא צכוונה (שבת קד.) מצעברי עליו קולומס. לשמו (לקמן טז.) לטותם שס על כל אומיותו כאליו הוא סתבו (שבת טח.) וקלסוה. יפא אמרת (לקמן טז.)

פסקי ר"ד

שלחו מתם כתבו על איסורי הנאה כשר פי' דהא כתיב ונתן בידה על נתינת הגט מיירי ולא דלתיוב לה מידי דשוה הוא: ת"ר ונתן ולא וחקק למימרא דחקיקה לאו כתיבה היא ורמינהו עבד שיעצא בכתב שעי' טבלא ופנסק יעצא לחירות אבל לא בכתב שעי' כיפא ואנדרכתן פי' עליהם כעט ברוח זו היא חשובה כתיבה אבל מה שרוקמין במחט ע"י כיפה שהיא כמין כובע של צמר על ראש הנשים ואנדרכתי מין תכשיט הוא ורוקמין אותו במחט ורוקמת המחט לא חשיבא כתיבה לפי שאין האותיות קבועות אלא תחובות ובעי' כתב קבוע על הדבר שהוא מגרש בו אמר עולא אמר ר' אלעזר לא קשיא הא דחק קורות הא דחק ירידות פי' הא דחק קורות של אותיות וציריהן והאותיות בולטות אינו כתב לפי שלא צייר את האותיות ולא חקק [אלא] סביבותיו והצץ נשאר כמות שהיה ונמצאו האותיות בולטות מאיליהן והא דחק ירידותיהן שהאותיות שוקעין בטבלא והיו חשובה כתב וגופי האותיות קורא ירידות: